



LUOVA JA OSALLISTAVA SUOMI
KREATIVA DELAKTIGA FINLAND

LUOVAN OSAAMISEN JA NUORTEN OSALLISUUDEN ALUEELLINEN VAHVISTAMINEN

alueelliset rakennerahastohankkeet 2014–2016

KIRSI SILTANEN, TAIDEYLIOPISTO

SISÄLLYS

- 1 Rakennerahastohankkeet tukemassa luovaa ja osallistavaa aluekehitystä
- 2 Aineiston kuvaus ja rajaukset
- 3 Luova osaaminen alueellisissa rakennerahastohankkeissa

- 4 Luovan osaamisen hankkeiden sisällöt
- 5 Osallistamalla osaaminen on pieni siivu ESR-hankkeiden kokonaisuudessa
- 6 Lopuksi

**Rakenne-
rahastohankkeet
tukemassa luovaa ja
osallistavaa
aluekehitystä**

1

Rakennerahastohankkeet tukemassa luovaa ja osallistavaa aluekehitystä

Luovan osaamisen ja osallistamalla osaamisen rahoituspolku on moninainen. Rakennerahastot muodostavat siitä vain yhden, mutta merkittävän osan. Ohjelmakaudella 2014–2020 -rakennerahastoilla on Suomessa käytössään noin 2,7 miljardia euroa Euroopan unionin ja Suomen valtion rahoitusta. Se, kuinka paljon tästä summasta kohdistuu luovien alojen ja osallistamalla osaamisen tukemiseen, ja millaisia sisältöjä näillä hankkeilla on, ei ole yhdentekevää.

Selvityksen kohteena ovat alueelliset rakennerahastohankkeet, joille on myönnetty rahoitus vuosina 2014–2016. Rakennerahastot tarjoavat rahoitusta alueiden ja työllisyyden tasapuoliseen kehitykseen. Rahoitus on osa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa, joka pyrkii kasvattamaan taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vähentämään alueiden välisiä kehityseroja. Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) tukee pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyä, edistää uuden tiedon ja osaamisen tuottamista ja hyödyntämistä sekä vähähiilisen talouden kehittämistä. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) kautta edistetään työllisyyttä ja hyvää työelämää, parannetaan osaamista ja ammattitaitoa sekä lisätään sosiaalista osallisuutta.

Tämä selvitys keskittyy sisältöihin: mitä tehdään, missä tehdään ja kuka tekee. Selvitys toimii täydentävänä näkökulmana rakennerahastojen hallinnollisille rahoitusseurannoille. Siksi tässä selvityksessä ei ole tarkasteltu perinteisiä hankeseurannan mittareita tai ohjelmalliseen kehittämiseen kuuluvia toimintalinjoja, joihin hankkeet on sidottu. Sen sijaan on tarkasteltu sitä, millä aloilla ja millaisilla toimilla rakennerahastohankkeet pyrkivät tukemaan luovaa osaamista ja osallistamalla osaamista eri puolilla maata, ja millainen on käytetyn rahoituksen suhteellinen jakautuminen alueittain ja toimialoittain.

Selvitys on osa kansallisen Creative and Inclusive Finland – Luova ja osallistava Suomi – Kreatiiva delaktiga Finland -koordinaatiohankkeen alueverkostotyötä. Hankkeen tehtävänä on edistää ja kehittää ESR-rahoitteista toimintaa luovan osaamisen ja osallistavan osaamisen alalla sekä tarjota myös poikkileikkaavia ja uudenlaisia näkökulmia luovien alojen ja osallistamalla osaamisen edistämiseen.

LUE LISÄÄ:
WWW.CIFINLAND.FI

The background of the slide is a dark blue field filled with intricate, wavy, light blue lines that resemble topographical contour lines or a fingerprint pattern. These lines flow across the entire frame, creating a sense of movement and depth.

Aineiston kuvaus ja rajaukset

2

Aineiston kuvaus ja rajaukset

Selvityksen kohteena ovat vuosina 2014–2016 rahoituspäätöksen saaneet alueelliset ESR- ja EAKR-hankkeet. Kaikki tässä selvityksessä käytetty tieto on avointa tietoa. Sen lähteenä on [rakennerahastotietopalvelu](#), joka tuottaa jatkuvasti päivittyvää, julkista tietoa rakennerahastohankkeista.

Analyysiin on sisällytetty ohjelmakauden aikana tehdyt rahoituspäätökset vuoden 2016 loppuun saakka, eli vajaan puolet hankekauden kestosta. Osa hankkeista on jo ehtinyt päättyä, ja osalla varsinainen hanketoiminta ei ole ehtinyt vielä selvityksen alkaessa käynnistyä. Rahoitussummat on laskettu myönnettyistä, ei käytetyistä varoista. Aineisto ei kata valtakunnallisia hankkeita tai niiden osatoteutuksia.

Luovan osaamisen määrittely on tässä selvityksessä laaja. Luokittelussa on pohjana aineettoman arvonnäkökulma sekä [Kulttuurin satelliittitilinpito](#) -julkaisu. Luovien hankkeiden sisälle lukeutuu näin laaja kirjo esimerkiksi urheilun ja vapaa-ajan piiriin lukeutuvia hankkeita. Matkailusta on sisällytetty vain selkeästi kulttuurimatkailuun liittyvät hankkeet. Monialaisista hankkeista, esimerkiksi liiketoimintaosaamisen tai toimintaympäristöjen hankkeista on sisällytetty vain ne, joissa luova osaaminen erityisesti sisällytetään toimien kohteeksi.

Osallistamalla osaamisen hankkeisiin on sisällytetty nuoriin kohdistuvat hankkeet, jotka liittyvät kulttuurin, liikunnan tai nuorisolan lähestymistapoihin ja joiden tehtävänä on estää syrjäytymistä. Sosiaali- ja terveysalan piiriin kuuluvat, jo syrjäytyneiden auttamiseen kuuluvat hankkeet on tässä jätetty pois. Samoin pois on jätetty hankkeet, jotka keskittyvät julkisorganisaatioiden, kuten oppilaitosten sisäiseen tai väliseen kehittämiseen.

Rakennerahastorahoitus on aina luonteeltaan täydentävää. Selvityksessä euromääräiset luvut ovat hankkeisiin myönnettyjä EU- ja valtiorahoitusosuuksia. Hankkeiden kokonaiskustannuksista ne kattavat 10–80 %. Hankkeiden rahoitukseen vaadittu yksityinen ja julkinen vastinraha ovat riippuvaisia mm. hankkeen sisällöstä, sijainnista ja toteuttajasta. Esimerkiksi yritysten toimintaan, uusiutumiseen, kasvuun ja kilpailukykyyn myönnetään tukea enintään 50%, investointien osalta 10–35 %. Hankkeeseen vaaditaan myös toteuttavan organisaation omarahoitusosuus.

**Luova osaaminen
alueellisissa
rakennerahasto-
hankkeissa**

3

Luova osaaminen alueellisissa rakennerahastohankkeissa

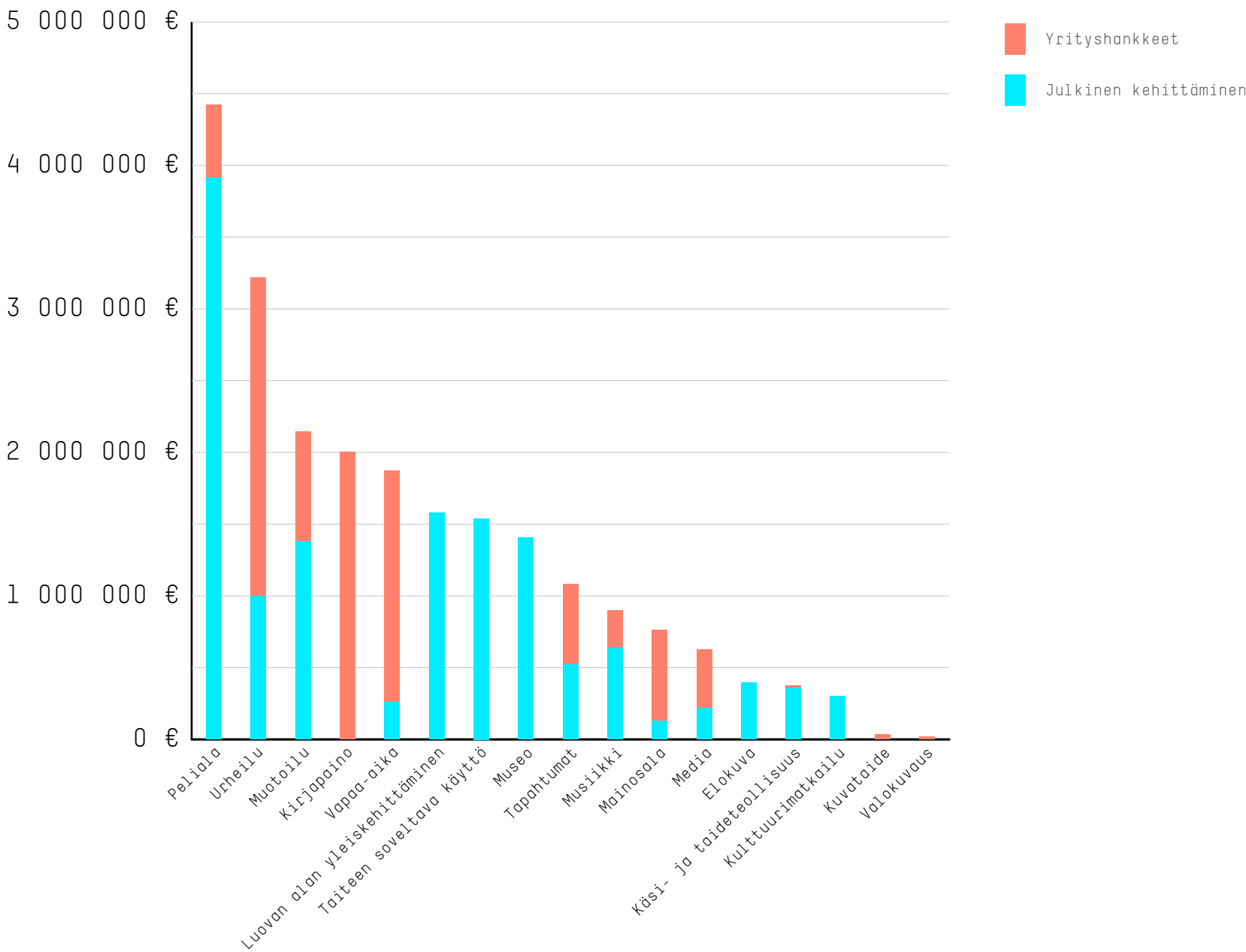
Luovaan osaamiseen 22,7 miljoonaa euroa

Ohjelmakauden kolmen ensimmäisen vuoden aikana rahoitusta on saanut yhteensä lähes 3400 alueellista hanketta. Yhteensä näille on jaettu Euroopan unionin ja valtion rakennerahastorahoitusta yli 524 miljoonaa euroa.

Luova osaaminen on saanut keskimäärin 4,4 % rakennerahastoista myönnettyistä varoista, 22,7 miljoonaa euroa. Luovaan osaamisen hankkeita voi verrata matkailuhankkeiden saamaan rahoitukseen. Matkailun kehittämiseen ohjelmärahoituksesta on ohjautunut noin 27 miljoonaa euroa, eli 5,1 % ohjelmakauden kolmen ensimmäisen vuoden aikana myönnettyistä rahoituksista. Matkailu on siis suuruusluokassa samantasoinen, mutta hiukan suurempi ala rakennerahastoilla tuetuissa kehittämishankkeissa.

Luovien osaamisen hankkeista suurimman osuuden on saanut peliala, jonka osuus on viidennes koko luovan osaamisen rahoituksesta.

KAAVIO 1: Luovan osaamisen alueellisille rakennerahastohankkeille myönnetty EU- ja valtiorahoitus toimialoittain 2014–2016.



Alueelliset panostukset luovaan osaamiseen vaihtelevat merkittävästi

Alueellinen vaihtelu on suurta. Luovien osaamisen rahoituksen kärjessä ovat Kymenlaakso, Päijät-Häme ja Lappi. Näillä alueilla luovan osaamisen osuus on 8–10 % alueen rakennerahastorahoituksesta. Rahoitusosuus jää alle kahteen prosenttiin Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan ja Uudenmaan maakunnissa.

Lappi panostaa suurista rakennerahastovaroistaan paljon luoville aloille, mutta samoin tekevät myös pienet Kymenlaakso ja Päijät-Häme. Alueelliset kehittämisstrategiat ja vahvuudet vaikuttavat enemmän kuin alueelliset resurssit. Silti joukkoon mahtuu yllätyksiä. Pohjois-Savon vahva luovan osaamisen koulutus ei näy luovien alojen kehittämishankkeina. Etelä-Pohjanmaan maine luovien alojen rohkeana kehittäjänä ei näy tämän ohjelmakauden panostuksissa.

Yksittäisen maakunnan tasolla toimijoiden oma dynamiikka, rahoitusvälinevalinnat ja aiempien ohjelmakausien ponnistukset luovat hankekentälle ajallista aaltoliikettä. Alueiden kehitykseen on käytössä paljon muitakin rahoitusinstrumentteja kuin tässä selvitetyt.¹ Alueet punnitsevat käytettävissä olevien ja tarpeisiin parhaiten vastaavien instrumenttien välillä, ovatpa ne sitten alueellisia, kansallisia tai kansainvälisiä. Yrityshankkeiden kohdalla on vastaavasti kyse haikutumisesta julkisen tai yksityisen rahoituksen piiriin ja alueellisella, kansallisella tai kansainvälisellä tasolla. Tämä on yksi syy alueelliselle vaihtelulle.

Toinen syy piilee rakennerahoituksen alueiden ja ihmisten yhdenvertaisuutta täydentävässä tehtävässä. Rakennerahastorahoitus on olemassa paikatakseen alueellista ja sosiaalista epätasa-arvoa. Pienemmillä ja syrjäisemmillä alueilla hankkeilla tuetaan sellaisia ilmiöitä, jotka pysyvät suurissa kaupungeissa yllä markkinaehtoisesti tai valtion ja kuntien perustoimintana. Kasvukeskuksissa, kuten Uudel-

TAULUKKO 1: Luovan osaamisen hankkeiden rahoitusmäärä alueittain ja osuus alueen rakennerahastorahoituksesta.

	LUOVAN OSAAMISEN RAKENNERAHASTORAOHITUS €	OSUUS ALUEEN RAKENNERAHASTORAOHITUKSESTA
Etelä-Karjala	475 723	4,0 %
Etelä-Pohjanmaa	184 045	1,9 %
Etelä-Savo	2 945 111	6,4 %
Kainuu	1 553 935	4,9 %
Kanta-Häme	279 510	4,4 %
Keski-Pohjanmaa	207 670	1,2 %
Keski-Suomi	690 770	2,7 %
Kymenlaakso	1 431 070	10,3 %
Lappi	4 842 310	8,2 %
Pirkanmaa	333 893	1,9 %
Pohjanmaa	458 816	5,1 %
Pohjois-Karjala	2 935 224	5,8 %
Pohjois-Pohjanmaa	2 252 937	2,6 %
Pohjois-Savo	1 459 014	2,2 %
Päijät-Häme	901 482	8,6 %
Satakunta	318 785	2,5 %
Uusimaa	411 733	1,7 %
Varsinais-Suomi	1 001 294	6,4 %
KAIKKI YHTEENSÄ	22 683 320	4,4 %

lomaalla ja Pirkanmaalla, rakennerahastorahoitusta on tarjolla hyvin vähän. Ne hyötyvät vastaavasti luovan osaamisen julkisesta ja yksityisestä infrastruktuurista ja markkinoista, jotka keskittyvät suuriin kaupunkeihin.

Vaihteluun liittyvistä selityksistä huolimatta tämän selvityksen huomio on, että luovan osaamisen strateginen asema kehittämisessä ei ole kiveen kirjoitettu. Luova osaaminen kaipaa alueilla uutta nostetta.

¹ Alueiden luoviin aloihin liittyviä kehittämis-hankkeita toteutetaan myös muilla EU-instrumenteilla (valtakunnalliset rakennerahastohankkeet, Maaseuturahasto ja Leader, Interreg, ENI), kansallisilla kehittämisohjelmarahoituksella (esim. Alueelliset innovaatiot ja kokeilut - Aiko ja Innovatiiviset kaupungit - INKA, Taiteen edistämiskeskuksen hankerahoitus) sekä säätiö- ja yksityisellä rahoituksella. Yrityskehittämis-hankkeissa käytössä ovat julkisesta rahoituksesta erityisesti luoville aloille suunnattujen CreMA ja CreaDemo -rahoituksen ohella mm. Finnvera ja TEKES:in rahoitusvälineet, yksityisten rahoittajien, kuten pankkien, sijoittajien ja joukkorahoituksen ohella.

Luovan osaamisen hankkeet tukevat sekä kilpailukykyä että työllisyyttä

Luovan osaamisen tukeminen levittäytyy tavoitteiltaan laajalle. Sen tavoitteena on sekä lisätä alueellista kilpailukykyä ja tukea luovan alan osaamista ja yritystoimintaa, että tuottaa tasapuolista hyvinvointia, tasata sosiaalisia eroja ja lisätä alan työllisyyttä. Luovan osaamisen julkisista hankkeista kaksi kolmannelta suuntautuu kilpailukyvyn edistämiseen Euroopan aluekehitysrahaston kautta, kolmannes taas Euroopan sosiaalirahaston kautta työelämän, työllisyyden ja tasapuolisuuden tukemiseen.

Kilpailukyvyn kehittämisen ja työllisyyden tukemisen tavoitteet ovat toisiaan tukevia. Välineiden käytössä ollaan myös joustavia. Esimerkiksi pelialan Game Brewery -toimintamallia kehitetään alueilla EAKR-rahoituksella, ESR-rahoituksella tai molemmilla. Hankkeita myös ositetaan ja suunnataan sopimaan eri rahoitusvälineiden tavoitteisiin.

Luova osaaminen itsessään on alueellisissa rakennerahastohankkeissa välineellisessä asemassa. Rakennerahastojen kautta rahoitettavat hankkeet tukevat taloudellista kasvua ja hyvinvointia, joka on saavutettavissa luovan osaamisen kautta. Rakennerahastohankkeet ovat tässä suhteessa välittävässä roolissa luovan osaamisen ja sen hyödynsaajien välillä.

TAULUKKO 2: Luovan osaamisen julkiset hankkeet aloittain poislukien vapaa-ajan ja urheilun hankkeet.

	EAKR €	ESR €	KAIKKI YHTEENSÄ €
Peliala	2 809 869	1 105 913	3 915 782
Luovan alan yleiskehittäminen	898 186	680 989	1 579 175
Taiteen soveltava käyttö	704 664	835 424	1 540 088
Museo	1 249 791	155 757	1 405 548
Muotoilu	1 130 513	250 422	1 380 935
Musiikki	65 758	574 465	640 223
Tapahtumat	285 890	236 868	522 758
Elokuva	396 102		396 102
Käsi- ja taideteollisuus	162 578	198 636	361 214
Kulttuurimatkailu	303 209		303 209
Media	219 719		219 719
Mainosala		128 000	128 000
KAIKKI YHTEENSÄ	8 226 279	4 166 474	12 392 753

Luovan osaamisen tukeminen levittäytyy tavoitteiltaan laajalle. Sen tavoitteena on sekä lisätä alueellista kilpailukykyä ja tukea luovan alan osaamista ja yritystoimintaa, että tuottaa tasapuolista hyvinvointia, tasata sosiaalisia eroja ja lisätä alan työllisyyttä.

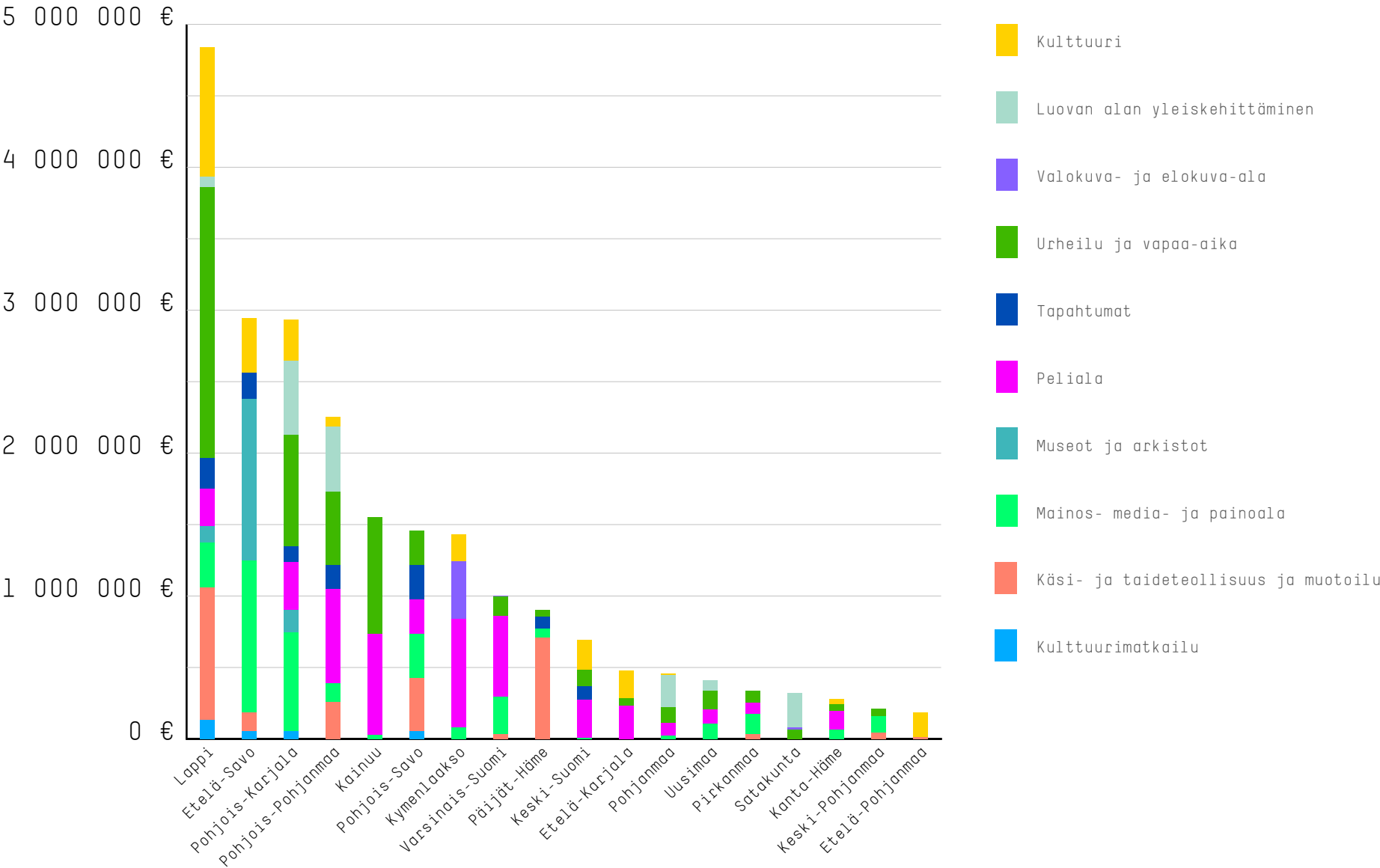
Alueet profiloituvat luovan osaamisen kehittämisessä

Luovan osaamisen kehittämisessä on selkeitä aluekohtaisia painoituksia. Ei ole yhtään alaa, jota kehitettäisiin rakennerahastohankkeilla kaikissa Suomen maakunnissa. Pelialan suosio näkyy: sitä kehitetään useimmissa maakunnissa. Eniten siihen panostavat Kymenlaakso ja Kainuu. Kattavimmin ja tasaisimmin jakautuvat mainos-, media- ja painoalan sekä urheilun ja vapaa-ajan panostukset.

Hankkeiden alueellinen painottuminen tarkoittaa usein hankkeiden klusteroitumista. Saman teeman ympärille on koottu hankkeiden rypäs. Hankeklusterit muodostavat aineiston perusteella usein toimenpidejatkumon: toimintamallin kehittämishankkeita, toimintaympäristöhankkeita, osaamisen lisäämisen hankkeita ja yritysten kehittämisen hankkeita. Alueellisina luovan osaamisen hankeklustereina erottuvat mm. Mikkelin Digiklusterin arkistotiedon ympärille muodostunut hankejoukko, Kainuun urheilun ja valmennuksen hankejoukko sekä Päijät-Hämeen muotoiluun liittyvät hankkeet.

Hyvä hankeklusteri ei ole yksittäisen toimijatahon missio, vaan tukee useiden alueellisten toimijoiden samansuuntaisia pyrkimyksiä. Klusteroituminen on pääsääntöisesti hyvä ilmiö, sillä se tukee hankekehittämisen vaikuttavuutta ja jatkuvuutta. Alueellisten erityisosaamisten ympärille rakentuneiden hankeklustereiden tukemiseen kannattaa panostaa. Niiden mahdollisuudet luoda vaikuttavaa ja pysyvää kehitystä ovat suuremmat kuin irrallisten hankkeiden.

KAAVIO 2: Luovan osaamisen hankerahoitus alueittain ja aloittain.



Luovan osaamiseen hankkeet ovat keskimääräistä pienempiä

Luovan osaamisen hankkeiden mittakaavat vaihtelevat paljon. Pelkästään kolmeen pohjoissuomalaiseen seikkailu- ja sisäaktiviteettiipuistoon on investoitu 1,5 miljoonaa euroa urheilun ja vapaa-ajan viiden miljoonan euron rahoituksesta. Vastaava infrastruktuurivintuma on mainos-, media- ja painoalalla, missä kirjapainojen laiteinvestoinnit ovat saaneet kaksi kolmannesta toimialakokonaisuuden 3,4 miljoonan euron potista. Tästäkin yhteen yksittäiseen kirjapainolinjainvestointiin on sidottu 960 000 €.

Silti selkein tausta luovien toimialojen asemalle ja keskinäiselle järjestykselle on absoluuttinen hankkeiden määrä.

Urheilun ja vapaa-ajan hankkeita on paljon, 48. Pelialan hankkeita on 35. Vastaavasti alueellisia rakennerahastojen kautta rahoitettavia musiikin ja taiteen hankkeita on parikymmentä, elokuva- ja valokuvaalojen kehittämishankkeita taas neljä, koko Suomessa. Määrä on pieni ja kertoo siitä, ettei luovan osaamisen kehittäminen ole pelialaa lukuun ottamatta kovin suuressa roolissa alueiden kehittämisessä.

Aineettoman pääoman kasvattamiseen tähtäävissä hankkeissa ei osteta koneita, siirretä maata ja valeta betonia samassa määrin kuin esimerkiksi matkailussa. Luovan osaamisen vertailukohtana matkailun hankkeet ovat selkeästi suurempia. Luovien alojen hankkeet ovat lähes 40 % pienempiä kuin matkailun hankkeet keskimäärin - 107 000 € vs. 173 000 €. Kaikkiin rakennerahastoista rahoitettuihin hankkeisiin nähden ero jää 15 prosenttiin. Hankkeiden koon ero ei siksi selitä luovan osaamisen suhteellista asemaa kovinkaan pitkälle. Rakennerahastoista on myönnetty rahoitus lähes 160:lle matkailun hankkeelle.

TAULUKKO 3: Luovan osaamisen hankerahoitus, hankemäärä ja keskimääräinen hankekoko aloittain.

	HANKEMÄÄRÄ	RAHOITUS YHTEENSÄ €	HANKKEEN KESKIKOKO €
Taiteen soveltava käyttö	8	1 540 088	192 511
Museo	8	1 405 548	175 694
Kirjapaino	12	2 002 790	166 899
Luovan alan yleiskehittäminen	10	1 579 175	157 918
Vapaa-aika	13	1 874 846	144 219
Elokuva	3	400 112	133 371
Peliala	35	4 421 912	126 340
Käsi- ja taideteollisuus	4	374 874	93 719
Urheilu	35	3 217 888	91 940
Tapahtumat	12	1 080 908	90 076
Muotoilu	24	2 144 945	89 373
Musiikki	11	898 448	81 677
Kulttuurimatkailu	4	303 209	75 802
Mainosala	16	761 543	47 596
Media	14	625 589	44 685
Kuvataide	1	33 330	33 330
Valokuvaus	1	18 115	18 115
KAIKKI YHTEENSÄ	211	22 683 320	107 504

Selkein tausta luovien toimialojen asemalle ja keskinäiselle järjestykselle on absoluuttinen hankkeiden määrä.

40%

Luovien alojen hankkeet ovat lähes 40 % pienempiä kuin matkailun hankkeet keskimäärin.

Yritysten ja yhteisöjen kehittäminen jakautuu epätasaisesti luovien alojen välillä

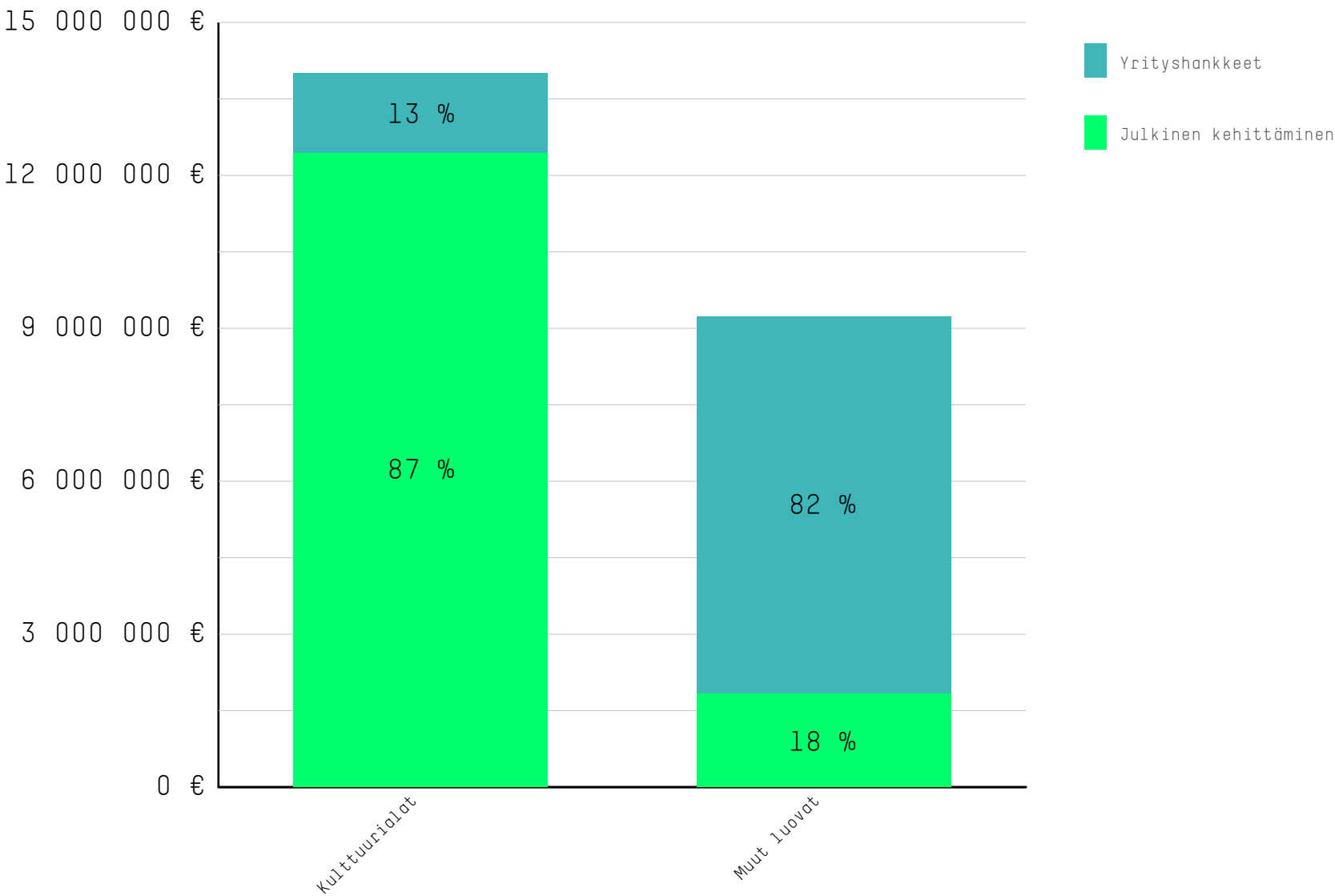
Luovan osaamisen rakennerahastohankkeista lähes kolme viidestä on yrityshankkeita. Alojen sisäinen vaihtelu on kuitenkin huomattava. Yrityshankkeet kohdistuvat enimmäkseen urheiluun, vapaa-aikaan, kirjapainoalalle sekä markkinointiin ja mainontaan. Näiden alojen yrityshankkeita on 78 ja hankkeiden rahoitus keskimäärin vajaat 90 000 €.

Tässä on selkeä aukko. Kulttuurin, muotoilun, käsi- ja taideteollisuuden, museo- ja arkistoalan, pelialan sekä elokuva- ja valokuva-alan yrityshankkeita on vain 42, vaikka näiden alojen kokonaisrahoitus on selkeästi suurempi. Yrityshankkeen keskimääräinen rahoitus on noin 50 000 €.

Alojen välisiä eroja selittävät todennäköisesti sekä rahoituksen kysyntä että tarjonta. Yritysten oma kehityshakuisuus ja rahoituksen etsimisen aktiivisuus luovat kysyntää myös rakennerahastorahoitukselle. Tarjontaa taas synnyttävät saatavilla olevan rakennerahastorahoituksen määrä, ehdot ja tunnettuus, rahoituksen välittäjien, kuten yrityskehittäjien aktiivisuus sekä rahoittajien preferenssit. On todennäköistä, että vahvasti kulttuurilähtöisillä luovilla aloilla on haasteita jossakin näistä.

Luovan osaamisen rakennerahastohankkeista lähes kolme viidestä on yrityshankkeita. Alojen sisäinen vaihtelu on kuitenkin huomattava.

KAAVIO 3: Julkisten hankkeiden ja yrityshankkeiden jakaantuminen kulttuurilähtöisten ja muiden luovan osaamisen alojen välillä.



Luovan osaamisen julkiset hankkeet ovat korkeakoulujen käsissä

Luovan osaamisen julkisten kehittämishankkeiden ytimessä ovat korkeakoulut. Neljännes hankkeista on ammattikorkeakoulun koor- dinoimia, toinen neljännes on yliopistoilla. Alueellisilla kehittämisyh- tiöillä hankkeista on neljännes. Muut hankkeiden päätoteuttajat ovat sirpaleinen joukko kuntia, koulutuskuntayhtymiä, yhdistyksiä ja muita kehittäjäorganisaatioita.

Ammattikorkeakoulujen hankkeet jakautuvat hyvin tasaisesti eri ammattikorkeakoulujen kesken. Yliopistojen vahvaa asemaa selittää pitkälti Lapin yliopisto, jolla on yksinään kymmenen luovan osaami- sen hanketta. Muilla yliopistoilla on yksittäisiä hankkeita. Kehittämis- yhtiöiden hankkeet jakautuvat tasaisesti lukuun ottamatta Kotkan seudun Cursoria viidellä ja Mikkelin Mikseitä neljällä hankkeella.

Korkeakoulujen hankeosaaminen ja resurssit antavat niille vahvan perustan hankehauissa. Samalla ne saavat vahvan aseman myös sisältöjen määrittelyssä. Päätoteuttajien tarkastelu ei luonnollisesti paljasta, millaisia sisällöllisiä verkostoja hankkeilla on. Luovan osaa- misen sisällöllisen kehittymisen kannalta erikokoisten ja -tyyppisten toimijoiden yhteistyöhön on kuitenkin tarpeen kiinnittää huomiota. Mukana täytyy olla myös niitä sisältöosaajia, jotka eivät hankemaail- massa välttämättä aktiivisesti toimi.

TAULUKKO 4: Julkisten luovan osaamisen hankkeiden päätoteuttajat, vain erilliset hankkeet.

	HANKKEITA
Ammattikorkeakoulu	21
Yliopisto	19
Kehittämisyhtiö	18
Kunta	8
Koulutuskuntayhtymä	5
Teknologiakeskus	5
Järjestö	4
Toimintaympäristöyritys	2
Muu julkinen toimija	1
Yritys	1
Avoin kansansivistys	1
KAIKKI YHTEENSÄ	85

50%

Luovan osaamisen julkisten kehittämishankkeiden ytimessä ovat korkeakoulut. Neljännes hankkeis- ta on ammattikorkeakoulun koordinoimia, toinen neljännes on yliopistoilla.

Ammattikorkeakoulujen hankkeet jakautuvat hyvin tasaisesti eri ammattikorkeakoulujen kesken. Yliopistojen vahvaa asemaa selittää pitkälti Lapin yliopisto, jolla on yksinään kymmenen luovan osaamisen hanketta. Muilla yliopistoilla on yksittäisiä hankkeita.



Luovan osaamisen hankkeiden sisällöt

4

Luovan osaamisen hankkeiden sisällöt

Media, mainonta ja markkinointi: kahdella miljoonalla painokoneita

Mediaan, mainontaan ja markkinointiin kohdistui hankkeita yhteensä 3,4 miljoonan euron edestä. Hankkeet jakautuvat suhteellisen tasaisesti ympäri Suomen. Leimallista näille on yrityspainotteisuus: 42 hankkeesta vain kaksi on julkisen kehittämisen hankkeita.

Alan volyymi ei anna todellista kuvaa toimialojen painoarvosta luovan osaamisen kehittämisestä. Painoalan investoinnit digipainoihin haukkaavat hankerahoituksesta lähes kaksi miljoonaa.

Luovien alojen kehittämisen kannalta joukkoon lukeutuu kiinnostavia hankkeita. Välineellisyytensä takia mainonnan, markkinoinnin ja median aloilla on paljon yhteyksiä muille luovan osaamisen aloille. Hankkeissa kehitetään muiden muassa lastenkulttuurin [digikonsepteja](#) ja [sisältöpalveluita](#), matkailun



Katso
hankkeet
kartalla

ja elämystuotannon [digialustoja](#) sekä urheiluseuroille suunniteltua [fanimarkkinointialustaa](#). Median, mainonnan ja markkinoinnin aloilla on paljon uutta luovaa, uudistavaa kehitystä.

Muotoilu ja käsi- ja taideteollisuus: monialaisuuden ytimessä

Muotoilu on luovan osaamisen ytimeen kuuluvista aloista se, jolle toimialojen ylittäminen on luontaisinta. Muotoilun hankkeiksi on yrityshankkeista laskettu tässä ne, joiden tuotannossa muotoilu ja design on mainittu keskeiseksi markkina-arvon lähteeksi. Muotoilun sekä käsi- ja taideteollisuuden osuus luovan osaamisen hankkeista on kymmenisen prosenttia; 2,5 miljoonaa euroa.

Muotoilun hankkeita on alueilla yhteensä 28, joista vajaa kolmannes on yrityshankkeita. Yrityshankkeissa on sekä perinteisten yritysten vientihakuisia



Katso
hankkeet
kartalla

hankkeita, kuten huonekalujen viennin edistämistä, että nuoremman polven designyrityksiä, kuten yksilöllisiä, kuluttajan omasta valokuvasta tehtäviä [koruja](#) tai pohjoismaisen moderneja [vanerikoristeita](#) tekevät yritykset.

Julkisen kehittämisen hankkeista suurin on arktisen muotoilun hankeklusteri Lapin yliopistolla. [Esiselvitys-](#), [kehittämis-](#), [infrastruktuuri-](#), [kansainvälistymis-](#) ja [sisältöhankkeet](#) sekä [maisteriohjelma](#) ovat saaneet rahoitusta yhteensä lähes 700 000 €. Muotoilun vahva hankeklusteri löytyy myös Lahdesta.

Muissa julkisen kehittämisen hankkeissa tuetaan [muotoilualan yritysten liiketoimintaosaamista](#), [muotoilupalveluiden suunnitteluverkostoja](#) sekä erilaisia oppilaitosten [proto- ja testausalustoja](#). Käsi- ja taideteollisuuden puolella hankkeet ovat hajanaisempia ja edustavat perinteisempää käsitöläisnäkökulmaa.

Museo- ja arkistoala: Liiketoimintaa ja työtä arkistoaineistosta

Museo- ja arkistoalan rakennerahastorahoitus koostuu lähes pelkästään Digitaalisen Mikkelin hankkeista. Mikkelin kaupungin strategiaan kärkeen lukeutuvaan hankeklusteriin kuuluu digitaalisten arkistojen pohjalta liiketoimintaa etsiviä hankkeita, yleisempiä digitaalisen liiketoiminnan ja sen hallinnan kehittämisen hankkeita sekä toimintaympäristöhankkeita. Hankkeet jakautuvat ammattikorkeakoulun, yliopiston ja kehitysyhtiön kesken. Klusteri saa kuudella hankkeellaan 1,1 miljoonaa euroa alan 1,4 miljoonan kokonaisrahoituksesta.

Etelä-Savon hankkeita täydentävät museotiedon digitoinnista työllisyyttä etsivä hanke Pohjois-Karjalassa sekä Lapissa museoihin osittain liittyvä matkailun mobiilisovellus-hanke.

Arkisto- ja museoalan piirissä on paljon sisältöä, jonka käytön laajentamisessa ja tehostamisessa on sekä tilaa että tilausta uusille innovatiivisille lähestymistavoille. Museoalan sisäinen uudistuminen luo tilaa yhteistyölle muiden luovien alojen sekä matkailun kanssa.



**Katso
hankkeet
kartalla**

Kulttuurin hankkeet tukevat yrityksiä, osaamista ja ansaintalogiikkaa

Musiikin, taiteen soveltavan käytön ja kuvataiteen hankkeissa painottuu taidealojen ansainnan ja sitä tukevan osaamisen kehittäminen. Tämä näkökulma ei leimaa vain yrityshankkeita, vaan myös julkisen kehittämisen hankkeita.

Yrityslähtöiset hankkeet kehittävät kansainvälistymistä sekä sisällöissä että laitteissa. Myös musiikkiohjelmistoja kehitetään yhdessä yrityshankkeessa. Kuvataiteiden puolelta on yksi yrityshanke: yliopistolähtöisen taideteosten analyysipalveluyrityksen kehittäminen. Kuuden yrityshankkeen yhteenlaskettu rahoitus on 290 000 €.

Julkisvetoisissa hankkeissa tuetaan kahdenkymmenen hankkeen voimin muiden muassa musiikin yrittäjyyttä ja ammattiosaamista neljällä eri hankkeella, maisteriopintoja soveltavaan ääni-ilmaisuun ja soveltavaan kuvataiteeseen ja luontokuvaukseen sekä taiteen soveltamista matkailun ja hoiva-alan tarpeisiin. Julkisten hankkeiden yhteenlaskettu rahoitus on 2,2 miljoonaa euroa.

2,2M€

Kulttuurialan julkisten hankkeiden yhteenlaskettu rahoitus on 2,2 miljoonaa euroa.



**Katso
hankkeet
kartalla**

Tapahtumatuotanto ja kulttuurimatkailu – uutta ja vanhaa, yksityistä ja julkista

Tapahtumatuotannon ja kulttuurimatkailun hankkeet jakautuvat tasaisesti julkisiin ja yrityshankkeisiin. Näiden rahoitus on yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Yhtä lailla puoliksi jakautuu hankkeiden sisältö: puolet hankkeista sisältävät perinteisempää tapahtuma-aktivointia, toinen puoli taas tapahtumatuotannon kehittämistä ammatillisena toimialana.

Julkisissa hankkeissa hiotaan Koillismaan, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan sekä Pohjois-Savon Tahkon tapahtumakenttää pääasiassa matkailun tarpeisiin. Näiden hankkeiden yhteisrahoitus on 550 000 €.

Kahdeksan yrityshanketta sisältävät sekä tapahtumaympäristöjä että mobiileja tapahtumapalveluita, mutta myös tapahtumajärjestäjien laitteistoinvestointeja, teknologiaa ja konsultointiosaamista. Näiden yhteisrahoitus on 560 000 €

Kulttuurimatkailun kehittämisestä ei saa rakennerahastotietojen pohjalta selvää kuvaa. Kulttuurimatkailu on osana laajoissa Etelä-Savon matkailuhankkeissa, mutta se, millainen osuus kulttuurille niistä jyvittyy, ei ole selvää. Etelä-Savon kahta matkailun yleishanketta ei tässä ole laskettu kulttuurimatkailun lukuihin. Kulttuurimatkailun kehittämiseen sellaisenaan luettavissa olevia hankkeita kaksi: ortodoksikulttuurin matkailukäytön edistäminen sekä Lapin arktinen keramiikkakeskus.



**Katso
hankkeet
kartalla**

Luovan osaamisen yleinen kehittäminen

Luovan osaamisen yleiskehittämiselle on omistautunut yksitoista julkista hanketta, joiden yhteenlaskettu rahoitus on 1,6 miljoonaa euroa.

Toimialatasoisen kehittämisen hankkeita, luovan osaamisen perustyötä, tehdään edelleen eri puolilla maata. Näitä hankkeita on myönnetty kuusi, mm. Oulussa, Joensuussa ja Vaasassa. Osa tähtää pelkästään luovien alojen kehittämiseen, osassa luova osaaminen on yksi, mutta erikseen nimetty, ala muiden rinnalla. Terävämmin kohdennettuja avauksia on Uudellamaalla rahoitettu premium-markkinoille tähtäävien lifestyle-yritysten kehittämis-hanke.

Näiden kahden hanketyypin, yleiskehittämisen ja terävemmän segmenttikehittämisen mahdollisuudet ovat eri puolilla maata erilaiset. Uudenmaan ulkopuolella näin kapean segmentin alueellista

1,6M€

Luovan osaamisen yleiskehittämiselle on omistautunut yksitoista julkista hanketta, joiden yhteenlaskettu rahoitus on 1,6 miljoonaa euroa.



Katso
hankkeet
kartalla

kehittämishanketta on mahdoton saada kokoon, koska kohdeyrityksiä ei yksinkertaisesti ole riittävästi. Tällaiset hankkeet ovatkin luontevampia kansalliselle tasolle. Alueellisten hankkeiden vahvuus on kuitenkin niiden saavutettavuus. Kansallisten ja alueellisten hankkeiden yhteys olisikin tärkeää, jotta sekä yleiset että erityiset hankkeet löytäisivät kohderyhmänsä eri puolilla maata.

Muut yleiset luovan osaamisen rakennerahastohankkeet kohdistuvat alan koulutuksen työelämäyhteyksiin ja living labiin, harrastustoiminnan aktivoimiseen elinkeinotoiminnaksi sekä kulttuuri- ja musiikkiopetuksen etäpalveluiden kehittämiseen.

Jokainen kunniallinen alue kehittää pelialaa

Jos luovien alojen kehittämisessä on yksi kärkiteema, on se peliala. Pelialan 4,4 miljoonan euron hankepotti koostuu pääasiassa mittavista julkisista panostuksista pelialan koulutukseen ja toimintaympäristöjen kehittämiseen. Toimialan hankepommitusta on ennen kaikkea Pohjois-Pohjanmaalla, Kymenlaaksossa ja Kainuussa.

Suurin pelialan julkisista hankkeista on yleistä alustakehittämistä. Sitä tehdään sekä aluelähtöisesti, että valtakunnallista pelialan Game Brewery -toimintamallia käyttäen.

Tarkemmin rajattuja rakennerahastohankkeita on myönnetty hyötypoleille, välipalatuotteiden pelilli-



Katso
hankkeet
kartalla

seen kehittämiseen ja sekä uusiutuvaan energiaan liittyen.

Yrityshankkeita on tasaisemmin eri puolilla maata. Nämä hankkeet ovat keskimäärin pieniä. Neljännestä hankkeen yhteisrahoitus on 500 000 €. Hankkeissa tuetaan muiden muassa usean pelialan yrityksen kansainvälistymistä ja kansainvälistä verkostoitumista, uusia tuote- ja toimintamalleja ja terveyspelien kehittämistä, mutta myös pelialaa yrityspohjaisesti kehittävän yrityksen palveluiden ja osaamisen kehittämiseen.

Peliala näyttääkin kypsyvän markkinaehtoiseksi toimialaksi, jossa myös yrityskehittäminen muuttuu ainakin osittain liiketoiminnaksi.

Elokuva ja valokuva mukana pienellä panoksella

Elokuva-alan kehittäminen ei näytä olevan tällä ohjelmakaudella rakennerahastojen keskiössä. Elokuva-alalle suoraan kohdistuvia hankkeita on kaksi: toimintaympäristöä Satakunnassa kehittävä Villilä networks sekä Kaakon elokuvakomissio.

Yrityshankkeita on kaksi: valokuvataulujen tuotantomenetelmiin sekä dokumenttien myynti- ja voitonjakomallien selvitykseen liittyvät hankkeet. Näiden yhteenlaskettu rahoitus on 22 000 euroa.



Katso
hankkeet
kartalla

Urheilu ja vapaa-aika:
kuin toisesta maailmasta

Urheilu ja vapaa-aika on toimialana hyvin erilainen kuin kulttuuriin nojaavat luovan osaamisen alat. Se näkyy myös rakennerahastokehittämisessä. Urheilun ja vapaa-ajan hankekanta ja toimijajako poikkeaa selkeästi luovien alojen ytimestä. Yhteen laskettuna alojen panostus on 5,1 miljoonaa euroa, mikä on suurempi kuin esimerkiksi pelialan hankekanta.

Yrityshankkeet saavat tästä leijonanosan. Näiden alojen rakennerahastohankkeissa käytetään 3,8 miljoonaa euroa yritysten liiketoiminnan ja tuotteiden kehittämiseen. Skaala ulottuu kuntosalivälineiden tuotekehityksestä rullasuksiin ja sähköformuloihin, mutta myös hiihdon karttapalveluiden, urheilutestaus- ja seurantasovellusten ja valmennusmenetelmien kaupallista kehittämistä.

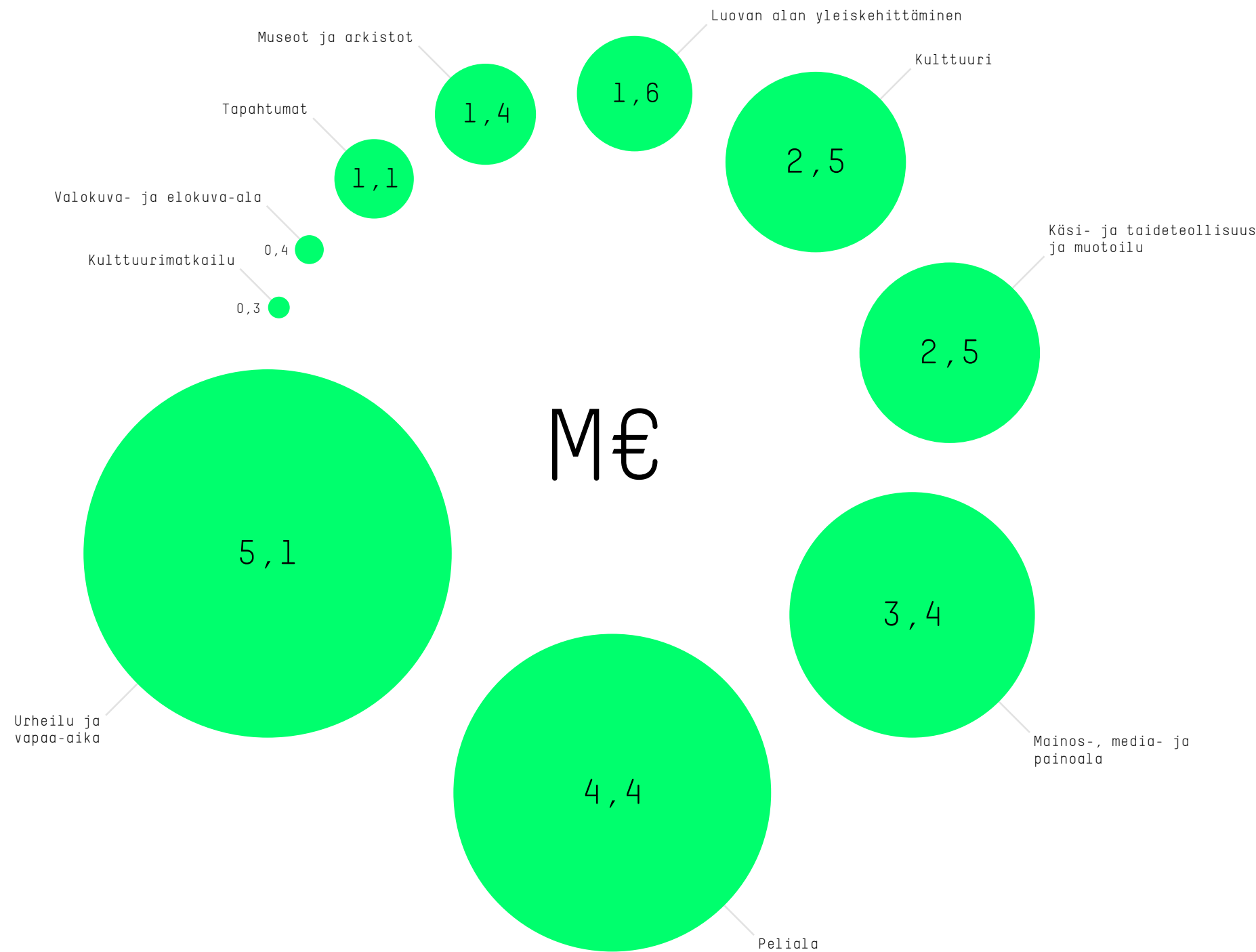
Vapaa-aikahankkeissa on paljon mm. infrastruktuuri-investointeja seikkailupuistoihin.

Urheilun ja vapaa-ajan julkisvetoisissa hankkeissa merkillepantavaa on osaamisintensiivisyys ja sisältö-, ei aluelähtöinen verkottuneisuus. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston liikunta- ja valmennusosaminen yhdistyy Kainuussa ja Kuusamossa alueiden vahvaan liikunta-alan toimintaan.



Katso
hankkeet
kartalla

KAAVIO 5: Eri aloille myönnetty EU- ja valtion rahoitus.



**Osallistamalla
osaaminen on pieni
siivu ESR-hankkeiden
kokonaisuudessa**

5

Osallistamalla osaaminen on pieni siivu ESR-hankkeiden kokonaisuudessa

Osallistamalla osaaminen etsii sisältölähtöisiä välineitä

Osallistamalla osaamisen alle on tässä selvityksessä etsitty nuoria koskevia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotyön hankkeita. Ulkopuolelle on jätetty selkeästi sosiaali- ja terveystoimen sekä koulumaailman piiriin lukeutuvat hankkeet. Toisin sanoen, nuorta tavoitellaan ennen kaikkea nuoruuden, ei kouluttautumisen tai sairauden ja huono-osaisuuden viitekehyksessä. Osallistamalla osaamisen lähestymistavan tavoite on syrjäytymisen ehkäiseminen ja koulutusputkessa pitäminen, joten rajanveto ei ole helppoa sen paremmin hankkeita luokitellessa kuin elävässä elämässä. Hankkeet muodostavat pitkän jatkumon, jossa rajoja luovat vain toimintalinjojen määritteet.

Nuoria koskevat ESR-hankkeet ovat pääasiassa palveluohjaus-, koulutusohjaus- ja työllistämishankkeita. Tämä antaa selkeän kuvan siitä, että nuoriin kohdistuvat hankkeet keskittyvät koulutus-, sosiaali- ja ohjauspalveluiden kehittämiseen ja nuorten ohjaamiseen näiden palveluiden sisällä. Nuorten keskeinen auttamiskeino on julkisen sektorin koordinaatio ja sen paremmat toimintamallit.

Kahdenkymmenenryhden osallistamalla osaamisen hankkeen yhteen laskettu rahoitus on 3,3 miljoonaa euroa. Sekä hankemäärä että rahoitussumma on hyvin pieni siivu nuoriin kohdistuvista ESR-hankkeista.

Alueittain hankkeet jakautuvat erittäin epätasaisesti. Vahvin osallisuuden hankealue on Pohjois-Savo, jossa hankkeita on viisi. Seitsemässä maakunnassa hankkeita ei ole yhtään. Näistä useimmilla alueilla tosin toimii valtakunnallisten osallistamalla osaamisen hankkeiden alueellisia toimia, jotka eivät näy näissä alueellisesti rahoitettujen hankkeiden määrissä tai rahoitussummissa.

Kulttuurin, liikunnan tai nuorisotyön avulla tehtävä osallistaminen jää hyvin pienen rooliin nuorten syrjäytymisen ehkäisyn toimintakentässä. Menetelminä kulttuuri, liikunta ja nuorisotyö ovat varmasti mukana myös muiden nuoriin kohdistuvien hankkeiden sisällöissä, mutta näiden toimialojen itsenäinen rooli hankkeissa jää pieneksi. Jos nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen painopistettä halutaan siirtää enemmän julkiselta sektorilta kansalaisyhteiskunnan tehtäväksi, ei se ainakaan näy alueellisessa hankerahoituksessa.

TAULUKKO 5: Osallistamalla osaamisen hankkeet alueittain.

	HANKKEITA
Etelä-Karjala	1
Etelä-Pohjanmaa	1
Etelä-Savo	2
Kanta-Häme	2
Keski-Suomi	2
Lappi	3
Pirkanmaa	1
Pohjois-Karjala	1
Pohjois-Savo	5
Satakunta	1
Uusimaa	2
KAIKKI YHTEENSÄ	21

Osallistamisen hankkeissa kirjava sisältö ja vaihteleva mittakaava

Osallistamisen hankkeiden sisältö on monimuotoinen, eikä sille voi määritellä yhtä yksittäistä hanketyyppiä. Käytännönläheisissä hankkeissa Joensuu Rock Academy tukee 194 000 euron hankkeessa nuorten musiikin harrastamista ja sen ammatti- maistumista bänditoiminnalla, yrityskontakteilla ja pienryhmätoiminnalla. Takuulla yhdessä! puolestaan järjestää 50 000 euron hankkeessa nuorten taidetyöpajoja Takuulla- ja Voimala -toimintamalleja soveltamalla.

Toimintamalleja kehittävässä hankkeissa näkökulma on selkeästi laajempi ja järjestelmälähtöisempi. Järjestöjen palvelut osaksi hyvinvoinnin ekosysteemiä - työtä ja osallisuutta nuorille muotoilee vapaaehtoistyötä nuorille kiinnostavammaksi ja saavutettavammaksi 300 000 euron rakennerahastorahoituksella. Sosiaalista osallisuutta parantavat palveluinnovaatiot seuratyössä taas osallistaa nuoria kolmannen sektorin palvelutuotanto- ja palveluosaamisen kehittämiseen 300 000 euron hankkeessa.

Osallistamalla osaamisen rakennerahoitteisia hankkeita on lopultakin niin vähän, ettei niiden asemasta voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Perinteiset kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoalat nojaavat vahvaan perustyyöhön, joka ei ole riippuvainen hankerahasta. Silti hankerahoituksella voisi olla mahdollisuuksia tukea esimerkiksi luovan osaamisen ja osallistamalla osaamisen yhteyksiä sekä



Katso
hankkeet
kartalla

käynnistää nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-alan uusia aloitteita perustoiminnan ulkopuolella. Pohjois-Savossa tätä vaihtoehtoa on selvästi hyödynnetty.

Osallistamalla osaamisen hankekartalla on myös suuria valkoisia alueita. Sen syitä ja vaikutuksia on tarpeen miettiä.

Osallistamalla osaamisen hanketoteuttajat

Kolmas sektori on vahvassa roolissa osallistamalla osaamisen hankkeissa. Heidän käsissään on hankkeista kahdeksan. Hankkeita toteuttavat järjestöt ovat melko suuria ja vakiintuneita. ESR-hankkeiden hallinnointi vaatii vahvaa hankeosaamista ja riittävää hallinnon tasoa, eikä rakennerahastorahoitus siksi ole ensisijainen rahoituslähde pienille järjestöille.

Hankemaailmassa yleisestikin aktiiviset ja vahvat ammattikorkeakoulut ovat päätoteuttajina kuudessa hankkeessa. Yksi hanke on yliopiston ja kahdella päätoteuttajana on yritys. Lopuilla päätoteuttajina on kaupunki, kunta tai muu julkinen toimija.

TAULUKKO 6: Osallistamalla osaamisen hankkeiden toteuttajat.

Yhdistys	8
Ammattikorkeakoulu	6
Kunta tai kaupunki	3
Yritys	2
Muu julkinen toimija	1
Yliopisto	1
YHTEENSÄ	21

The background of the image is a dense, repeating pattern of blue fingerprint ridges. The ridges are wavy and flow across the frame, creating a textured, organic appearance. The color is a deep, vibrant blue, and the lighting highlights the ridges against the darker valleys between them.

Lopuksi

6

Lopuksi

Alueellisten rakennerahastohankkeiden selvittäminen antaa ajan-
tasaisen kuvan siitä, miten luovaa osaamista ja osallistamalla osaa-
mista edistetään Suomessa eri alueilla. Rakennerahastorahoitus on
toistaiseksi tärkeä kehittämisväline nimenomaan niillä alueilla, jotka
ovat huonoimmassa asemassa väestön, sijainnin, yritystoiminnan ja
myös hyvinvoinnin osalta.

Selvityksen päätarkoitus oli tarkastella luovan osaamisen ja osal-
listamalla osaamisen saamaa hankerahoitusta ja sen alueellista
jakautumista. Taustalla on paitsi alojen aseman tunnistaminen, myös
alueellisten erilaisuuksien ja jopa eriarvoisuuksien huomioiminen.
Kielikysymys on yksi näistä. Käytännössä hankemaailma on aineiston
perusteella suomenkielinen. Ruotsinkielisiä hankkeita oli yksi luovan
osaamisen yrityshanke, osallistamalla osaamisen hankkeista ruot-
sinkielisiä ei ollut yhtään. Saamenkieliselle kielialueelle kohdistuvissa
luovissa hankkeissa hankkeet oli nimetty osittain saameksi, mutta
hakemuskieli oli suomi.

Erillisenä toteutettu selvitys vanhenee nopeasti. Siksi parasta olisi,
jos rakennerahoituksen, ja muunkin julkisen rahoituksen tietokannat
mahdollistaisivat jatkuvan ja yhdisteltävän seurannan. Vielä tämä ei

onnistu. Rakennerahastotietokannan tämänhetkiset luokittelutiedot
eivät palvele rahoituksen käytön toimialakohtaista tai temaattista
seurantaa ja analyysia. Tässä selvityksessä hankkeet on luokiteltu
käsin hankkeen nimen ja hankekuvauksen pohjalta tai, yrityshank-
keiden kohdalla, tarkistamalla yritysten toimiala niiden julkisilta verk-
kosivuilta. Nopea tai ketterä tämä menetelmä ei ole. Jo olemassa
olevan, ja jo julkiseksi määritellyn datan käytettävyyden lisääminen
auttaisi kaikkia toimijoita rahoituksen seurannassa ja läpinäkyvyy-
dessä.

Ajantasaisen tiedon merkitys on nyt tärkeämpää kuin koskaan:
aluehallintouudistus tarvitsee näkemystä ja ymmärrystä siitä, miten
ja mihin kehittämispanostuksia suunnataan, koskevatpa ne sitten
luovaa osaamista tai nuorten osallisuuden kasvattamista. Molemmat
ovat sirpaleisia ja helposti vahvempien kehittämisspainopisteiden
varjoon jääviä. Tämä selvitys auttaa toivottavasti myös aluetoimijoi-
ta argumentoimana luovan osaamisen ja osallistamalla osaamisen
merkitystä alueellaan.

Erillisenä toteutettu selvitys vanhenee nopeasti. Siksi parasta olisi, jos rakennerahoituksen, ja muunkin julkisen rahoituksen tietokannat mahdollistaisivat jatkuvan ja yhdisteltävän seurannan. Vielä tämä ei onnistu.

CREATIVE AND INCLUSIVE FINLAND

LUOVA JA OSALLISTAVA SUOMI
KREATIVA DELAKTIGA FINLAND

2017



OULU



Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus



Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020